Ч. 83 (11.651). Львів, пятниця 15. квітня 1927 Poczlowa opłata zapłacona ryczałtem Рік XLV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За національну орґанізацію.

Львів, 14. квітня 1927.

Президія Українського Нац. Демократичного Обєднання постановою з 30. березня цр. припинила дальшу діяльність теперішньої Народньої Організації українців м. Львова і заповіла скликання загальних зборів тієї організації в найближчому часі згідно з постановами організаційного статуту Обєднання.

Щож вплинуло на такий рішучий крок Президії УНД Обєднання, що склалося на те, що вона мусіла витягнути найдальше йдучі консеквенції у відношенні до організації, яка вже має свою історію в життї і розвитку українського Львова?

Народню Організацію українців м. Львова ще на кілька літ перед війною заснувала українська-національно-демократична партія, вела її і розбудовувала при допомові своїх людей, творячи осередок національно-політичного освідомлення українського населення столиці Галицької Землі. Рахуючись зі середовищем, в якому приходилось працювати, його слабкою, чисто інстинктовною національною свідомістю і політичним невиробленням; рахуючись з чужими впливами, що ваготіли і ще досі ваготять над українським населенням Львова, — нац.-демократична партія в першій стадії своєї організаційної роботи менше підкреслювала тісно партійний, а більше загально-національний характер організації. Однак по суті була це партійна організація нац.-демократії, створена *ad hoc* для більших міських осередків, а в першу чергу для Львова. Партійною в своїй усвідомленій частині вважали її не лише партійні керманичі, не лише управа національно-демократичної партії, але і члени організації. Найкращим доказом цього та обставина, що її відпоручники брали участь в Народніх Зїздах; що виборчу кампанію у Львові за кандидатами нац.-демократичної партії переводила якраз Народня Організація українців міста Львова; що члени партії своєю найвищою установою признавали Народній Комітет (головну управу нац.-дем. партії). Партійною в національно-демократичному дусі вважала Нар. Організацію українців м. Львова не лише управа нац.-дем. партії, але й соц.-демократична партія, себ то друга українська партія, що проводила свою діяльність на території Львова. Розуміється, партійність тієї організації була все особлившого покрою. Маючи як головну мету національне освідомлення і перевиховання львівського українського населення в українському дусі, Нар. Організація, а тим самим і нац.-дем. партія, вільні від тісно партійної ексклюзивности, прикметної клясовим партіям і їх організаціям, радо витали — так сказатиб — госпітанство Організації членами інших українських партій. Однак якраз з огляду на партійний характер Нар. Організації м. Львова інші українські партії (радикальна і соц.-демократична) рішучо боролися зі згаданим госпітанством своїх членів — так, що в дійсности Нар. Організація була організаційною установою виключно тільки української нац.-демократії. Коли можна було говорити про „безпартійність чи непартійність" Нар. Організації, то тільки в тому розумінні, що вона складалася з національно і партійно освідомлених членів та членів, що переходили процес освідомлення. Можна їх було вважати непартійними в тісному розумінні того слова, однак вони не були ані душею, ані переважаючим чисельно чинником в Нар. Організації. Вони й не могли, навіть колиб хотіли, надавати свого нескристалізованого („непартійного") характеру Нар. Організації.

На тих самих основах і з тієюж головною метою в найширшому розумінні відновлено Нар. Організацію і після світової війни. Спадкоємці нац.-демократії: спершу трудова партія, а опісля Обєднання, що по суті є продовженням передвоєнної нац.-демократичної партії, вложили богато сил і засобів у віднову і розбудову Нар. Організації. На протязі кількох літ усе було в порядку. Нар. Організація ніколи не відпекувалася своєї приналежности до трудової партії, а опісля до Обєднання, піддержувала тісні звязки з управою партії, підчинялася її вказівкам, зверталася з меморіялами у всяких внутрішньо-партійних справах до головної управи партії і її президії. З другого боку партія поводилась з Нар. Організацією як зі своїм організаційним звеном. Зовсім природно, що з причин вгорі зазначених партія не настоювала на тому, щоб при всякій нагоді Нар. Організація зазначувала свій партійний в тісному розумінні характер, зрештою це було зайве з огляду на нотерійність її партійного характеру.

Згідно з дійсним станом річей годиться зазначити, що деякі розкладові познаки в Нар. Організації почали проявлятися вже давніше. Всякі безосновно амбітні величини вибрали собі Нар. Організацію за перегонового коня своєї політичної карієри, а коли це не вдавалося з огляду на становище партійного проводу, тоді вони виходили з абсурдним принціпом „непартійности". Та по суті в субєктивне розуміння тієї „непартійности" вкладали вони відємну, чисто особисту партійність, бажаючи там звити собі гніздечко для своєї будучої партії. Та довший час вдавалося з успіхом поборювати ці котерійні зазіхання. Аж з хвилею, коли деякі людці одержали наказ усіми засобами змагати до розторощення, а що найменше до ослаблення Нац. Дем. Обєднання, пропаганда „безпартійности" Нар. Організації стала троянським конем, стала засобом торощення У. Н. Д. Обєднання. Тепер уже найшлися в Нар. Організації не лише свідомі і несвідомі члени партії, але свідомі „непартійники", служивий народ чужих богів. Усунені з Обєднання за шкідливу діяльність, вони з тим більшим розмахом і навіть скаженою кинулися на Нар. Організацію. Довкруги себе зібрали вони всяку інтернаціоналістичну мішанину, бажаючи з неї зробити таран для розбиття Обєднання. Саміж вони виступали в характері партійників або безпартійників — відповідно до потреби. Коли треба було (по наказу згори) вносити заколот в найвищій установі Обєднання, на Нар. Зїзді, то вони поквапно вибирали делегатів на Нар. Зїзд і навіть самі запобігали, щоби бути тими делегатами; колиж їх розкладова акція на Нар. Зїзді виявилася безуспішною, то вони негайно проголошували себе „безпартійними" і вели пропаганду за „безпартійністю" Нар. Організації. В надії, що їх впливи в Нар. Організації осягнули кульмінаційну точку, в дні 27. березня вони повели ґенеральний наступ проти Нар. Організації, як головної організаційної установи Обєднання на Львів, виставляючи вже зовсім ясно постулят „безпартійности".

Зовсім природно, що довготерпелива президія УНД. Обєднання мусіла вийти з дотеперішньої резерви і в імя національного інтересу припинити діяльність теперішньої Нар. Організації, в якій так різко і без обиняків зазначилися антинаціональні тенденції. Вже після припинення діяльности теперішньої Нар. Організації і здекомплетування її Ради членами Обєднання „безпартійники", себ-то анархістичний й інтернаціоналістичний елємент в дні 10. ц. м виніс постанову про „безпартійність" припиненої в діяльности Нар. Організації, кажучи, що вона „гуртує в своїх рядах українське трудове населення м. Львова передміст без огляду на його партійну і станову приналежність".

Очевидно, проголошена „безпартійність" є просто визиваючим абсурдом. Бо й як політична організація може бути безпартійною, себто безпрограмовою? Розуміється, що вона і не є „безпартійною", тільки міжпартійною, бо гуртує населення Львова і передмість без огляду на партійну приналежність. Зовсім природно, що з цим можнаб вповні погодитися, якби всі партії згодилися на міжпартійність міських організацій. Одначе й так не є, бо в данім випадку під покришкою безпартійности чи міжпартійности анархісти й інтернаціоналісти готуються до рішаючого наступу проти Обєднання на терені Львова і взагалі міст. Колиб їм це вдалося осягнути, то ми зараз побачилиб дійсну партійну закраску останків теперішньої Нар. Організації.

Ясно, що Президія У. Н. Д. Обєднання, припинивши діяльність теперішньої Нар. Організації, вважає конечним і доцільним вернути до попереднього стану, відновити діяльність Нар. Організації на основі свого організаційного статуту, згідно з її призначенням. З тією метою сьогодні скликує провід У.Н.Д. Обєднання довірочну нараду в справі реорганізації Нар. Організації. Нинішнє зібрання виявить, наскільки воно дорожить національною організацією, установою, що має вже свою історію і заслуги під прапором і проводом загально-національної партії, яка не признає ніяких „станів", а виключно тільки єдиний і суцільний український нарід.

Український Театр Й. Стадникова, Львів — 7·30 вечером.
В неділю 17. ц. м. в салі Тов. Лисенка **Орлов,** оперетка 3 дії. — В понеділок 18. ц. м. в салі „Багателя," Новинка — премієра **Війна по війні,** французька комедія. — У вівторок 19. ц. м. в „Багателі" **Кльокльо,** оперетка Легара. — В середу, 20. ц. м. Новинка — премієра, трагедія Вільдеґанса **„КОХАННЯ".** Білєти в „Союзнім Базарі", а в день вистав від 6. при касі.
1963 1 4

Культурний фронт в УСРР

Київський Художній Інститут і одна „записка" про нього. — Театрально-мистецька політика УСРР. в цифровому освітленні Скрипника.

В органі Центрального Комітету КП(б)У „Комуніст" з 31. березня 1927 р. появився фейлетон С. Товмача під дуже вимовним написом „Наскок на мистецьку радянську школу" в формі листа з Києва. Дуже він нас зацікавив уже самим своїм названням. Наскок? — Що за наскок? — Збройний чи бандитський? — Ось думки, що зародилися у формі запитів при самому перечитанні наголовку. Самозрозуміло, що відповіди на ці питання почали ми з напруженою увагою шукати в самому змісті фейлетону.

І ось з нього ми довідалися, що це „наскок" не бандитський і не збройний, а „наскок", так сказатиб, „контрреволюційний" 26 київських українців на Київський Художній Інститут. Як він проявився? — Дуже просто. Ось 26 видатних київських громадян і вчених українців з академіками Єфремовим та Новицьким на чолі вислало до Народнього Комісаріяту Освіти „доповідну записку", в якій „сміло й відверто підносять свій голос проти тих недоцільних експериментів, що відбуваються в осередкові української культури м. Києва, у великому своїм значінням закладі, Київському Художньому Інституті".

У фейлєтоні наведені тільки деякі цитати з „записки", але й ті вистарчать нам, щоби зорієнтуватися в чім діло та дізнатися, проти чого підняли прилюдно спротив ті, яким дороге майбутнє української культури. Ми виберемо ті цитати порозкидані в фейлєтоні. Отже автори записки твердять, що експерименти, які відбуваються з названому Інституті, „можуть сприяти тільки цілковитому культурному здичавінню". Ось на архитектурному факультеті студенти „не добре орієнтуються в законах взаємин частин і будуванні органічно звязаних архитектонічних мас... їх розуміння форм, далеке від розуміння форм нашим народом"... бо „студенти копіюють тільки чужі, переважно закордонні зразки, що звилися в наслідок інших умов життя. Українська архитектура цілком ігнорується".

На малярському факультеті студенти виявляють „повну неграмотність у сфері рисунку, трактовки форм і композиційних завдань". На скульптурному факультеті „цілком не розуміють, що скульптурна маса дає життя творові, лінія віддає рух, а форма виявляє матеріяльне (фізичне) істнування", а студенти поліграфічного виділу „нехтують законами графіки, задовольняються неграмотним конструктивізмом форм, не знаючи про той кольосальний матеріял і досвід, що ми його посідали в минулому".

Загалом на всіх факультетах — говориться в „записці" — панує сухий конструктивний рисунок, мертві неувязані між собою форми та надзвичайно вбога техніка а також повне ігнорування українського народнього мистецтва... Революція

На Свята ШИНКИ на пражський спосіб КОВБАСИ ріжного роду
найліпшої якости 1918 поручає знана фірма 4–4
Людвика Кучинського вул. Городецька ч. 89.

юбут зовсім не відбиваються у звітних виставках". — „Сумний стан виставок свідчить про відсутність добре кваліфікованих керманичів, про цілковиту неграмотність тих, що взяли на себе місію навчати мистецької грамоти молодь". „На професорських посадах сидять некваліфіковані, недосвідні особи, що не виявили себе ні працею у музейних збірках ні навіть на виставках". — „Богато професури цілком отверто виявляють своє вороже відношення до української культури". — Автори записки домагаються окремої комісії, що прослідилаб усі закиди та перевела санацію в інституті, щоби держава не витрачувала „марно коштів". Як хто хоче, так нехай підходить до тієї „записки". Її аналізувати та обяснювати не треба. Бо кажуть нам богато також імена наших вчених Єфремова і дослідника українського мистецтва Новицького.

Якаж доля записки? Остаточних її наслідків не видно ще, бо вони покищо сповиті мряковинням майбутности. Та всеж вступні заходи біля підготовки тих наслідків (розуміється, для авторів записки!) вже відомі. Була до них у Києві у томуж інституті інтерлюдія. „Записку" передав, видно, Наркомос в оригіналі або в копії Київському Художньому Інститутові на розгляд. В Інституті відбулися збори професорів і студентів, які й „розглядали" зміст записки і рішили перш за все „притягти авторів „записки" до суворої відповідальности". Далі у відповідь на закиди приняли богато резолюцій, а між іншими і таку: „Педагогічний персонал КХІ. розглядає поточний момент, як період будування, що точиться і ще далекий до довершення. Підкреслюється, що ідеольогічні позиції КХІ., що покладені в основу його будування, одержали офіційні визнання збоку методкому Укрголовпросвіти в 1924 р. й підтвердження на Всеукраїнському Зізді робітників мистецької освіти в 1926 р. Педперсонал далі підкреслює специфічні завдання, що стоять перед будівниками нової вищої художньої школи. Це, поперше — підібрати і найдоцільніше використати ті педагогічні сили, що мають в собі досить енергії, щобп обороти рутину, що панувала в дореволюційній школі і будувати мистецьку школу на сучасних наукових підвалинах, що відповідалиб потребам мас, а не на будьяких ідеалістичних чи індивідуалістичних прагненнях до „вічної краси". Друге завдання — використати всі цінні прояви спадщини минулих часів не на предмет „відродження української культури", а надто взагалі української мистецької культури, як такої, а для будування української нової соціялістичної культури, що в нього радвлада втягає широкі маси робітників і селян". Крім того піддали ці збори в сумнів безсторонність авторів записки, „бо ідеольогічні позиції їх, оскільки вони виявляються в їх сутомистецьких трактуваннях, наскрізь пройнятих смаковими сприйманнями — протилежні й ворожі мистецько-ідеольогічним засадам художнього інституту". Всі інші закиди авторів „записки" вважають збори за „наклеп", „проказуваний звичайно не тими зовнішньо-принятими мотивами, що їх наведено в „записці". Думаємо, що для орієнтації в цілій справі наведеного досить.

З інформацій, які подає в справах мистецтва на Україні радянська преса, виходить, що мистецькі справи піднялися там тепер до такого напруженого заінтересування, що носять вони всі познаки ударности. Ось у Харкові відбуваються прилюдні дискусії на тему нових ідеольогічних шляхів українського театру, а на відбутому в перших днях квітня (в томуж Харкові) всеукраїнському зізді робітників мистецтва виголосив сам наркомосвіти Скрипник обширний реферат про театрально-мистецьку політику УСРР.

В „Комуністі" з 5. квітня находимо докладний звіт з того реферату і позволимо собі навести з нього не теоретичні міркування Скрипника, але в першій мірі цифри, що пророчисто виявлять кожному читачеві підвалину тієї театрально-мистецької політики.

При Наркомосвіті існує т. зв. Вищий Репертуарний Комітет, що цензурує всі нові театральні твори. На 713 зголошених у останньому році пєс Комітет заборонив виставляти 271. Дозволив виставляти в російській мові **359**, заборонив російських **94**. Зате українських дозволив виставляти **111** а заборонив **134**. Жидівських дозволив 37, заборонив 27.

На Україні є тепер 60 театрів. Щодо мови театри діляться так: російських театрів 38 (64%), українських 16 (26%), а жидівських 8 (10%). Таким чином на Україні є дві третині російських театрів. Державних театрів є в тому загальному числі 15, в чім українських теж менше від російських.

Є на Україні і Вищий Музичний Комітет, що цензурує музичні твори. За останній рік дозволив він 313 творів, а заборонив 109. Тут уже не можна розібрати, скільки українських. Наркомос, як каже Скрипник, звертає тут увагу на підтримку народньої мельодії, піднесення її до якости мистецького твору та на утворення нової музичної української творчости — опери та симфонії. Річ не без сумніву похвальна. — На Україні три опери, що мають у своєму репертуарі вже 27 постановок українських опер, а в тім ні одної оригінальної української. На опери держава асигнувала 30.000 карбованців, а всеж вони принесли 486.000 карб. дефіциту. На Україні було в останньому році 1185 кінотеатрів. Радвлада хоче довести до того, щоби кіно було в кожному селі. На екранах тих кін демонструють заледви 19,5 проц. картин виробу ВУФКУ (Всеукраїнське фотокіно управ.), 31,8 проц. картин російського „Совкіна" і 48,7 проц. закордонних фільмів. ВУФКУ має значно збільшити виробництво власних фільмів у слідуючому році.

Мистецьких шкіл на Україні для підготовки діячів театру та музики не богато: інститутів 4, технікумів (школи середнього типу) 11, професійних шкіл (нижчого типу) 27. Сітку шкіл мають збільшити.

Наведені цифри найкраще ілюструють мистецько-театральну політику в УСРР. Якщо вона й надалі піде тим самим шляхом — а на зміну виглядів нема — то не веселі від неї перспективи для розвитку українського театру.

Ще в справі Скнилова.

(Надіслана стаття.)

Дня 2. квітня скликала кураторія Скнилівської Фондації пок. о. Фолиса кільканацять наших львівських громадян на нараду. На ній представила їм важке положення фондації, яке повстало наслідком того, що фондацію обтяжують довги в сумі біля 6.000 долярів. Зібрані вислухали представлень і по переведеній дискусії одобрили предложений плян кураторії: продати скнилівське майно.

Тому, що на цій нараді я не міг бути, а не був на ній ні один агроном, позволю собі прилюдно висказати і мої думки в цій справі. Безумовно, що так великий довг обтяжує фондацію непосильно. Одначе не розумію, чому на покриття цього довгу не рішиться кураторія на продаж ґрунтів не в *Скнилові*, а в Закомарю? Скнилів, місцевість під самим Львовом, майже у Львові і в цю сторону нині Львів поширюється, туди має бути поведений трамвай, а і від нинішніх трамваєвих стацій до Скнилова є пів години ходу. Це місце вимріяне на якунебудь корисну українську установу, от хочби на садівничо-огородничу школу, жіночого господарства, ремісничі варстати, на бурсу, на сиротинець або на іншу ціль. І воля фундатора не повинна йти в непамять. Тому не повинен йти на продаж Скнилів. Скаже дехто на те, що закомарянські ґрунти годі продати, бо вони такі болотнисті, що могли б піти за марну ціну. Не хочу тут застановлятися над тим, чому фондація купувала за продану в Скнилові частину ґрунтів мочаристе Закомаря, бо що було, минуло. Одначе тому, що ґрунти в Скнилові є з національного боку незвичайно важні і тому, що ціна їх росте з кожним роком, краще погодитися зі стратою і продати на довги навіть за меншу від купної ціни суму Закомаря, яке ні на одну з обговорених угорі цілей не надається і на вартости не росте, чим Скнилів. Крім того, думаю, що вказаним було би застановитися ще і над іншими способами сплати довгів. Яким пекучим не булоб негайне очищення фондації з довгів, то всеж краще продаж бодай на деякий час відложити. Тут аж проситься призадуматися над самими причинами довгів і старатися їх усунути, а не позбуватися Скнилова так без ґрунтовної застанови й основного обговорення майбутніх перспектив Скнилова. Пригадую, що Спілка Українських Агрономів хотіла винайміти Скнилів на школу. Не сумніваюся, що рішення поважних громадян, учасників конференції, мало свої підстави, але годі погодитися з тим, щоби деякі з учасників, котрі перший раз чули інформації про Скнилів на конференції, а які не мали можности з ним перед тим близче познайомитися, могли виробити собі непомильну думку про неминучість продажі. Справу Скнилова повинні взяти під розвагу в першій мірі ті установи, що мають в кураторії своїх відпоручників. Вони є покликані до того, щоби зажадати звіту з діяльности кураторії та подати через своїх відпоручників кураторії свою думку в цій так важній справі. Досі цього заінтересовані та покликані до того установи не зробили.

Не забувайте, що Скнилівська Фондація — це 25 морґів прегарного поля під Львовом враз з будинками. Колиж дехто скаже, що цього замало на якусь українську установу, то пригадую, що там в Скнилові є ще 11 морґів ґрунту „Сільського Господаря", а разом творить це стільки, що можна би на тому ґрунті неодно добре зробити. Зрештою, коли кураторія продавала першу частину Скнилова на купно Закомаря, то питалася фаховця п. Кучера, чи на оставших 25 морґах можна вести садівничо-огородничу школу, на що він дав позитивну відповідь. Тому неясно мені, чому впали на цій конференції слова, що мало на таку ціль не надається. Можливо, що в своїх міркуваннях про Скнилів може помиляюся, але тому немало важним було би для справи доказати неслушність мого становища, а тоді справа стане ясною для всіх. **М. Творидло.**

Д-р Володимир Левицький.

Вартість математики.

(Докінчення.)

Скаже дехто, що математика є суха; але так може сказати тільки той, що ідентифікує математику з її азбукою і формами — так як би хто ідентифікував столярський знаряд зі самим столярством. Хто поборе математичну символіку і вдумається в глибокі царини математичного світа, той відкриє в ній такий ідеальний світ і таку величаву поезію і стільки естетики і краси, як в ніякій іншій науці. І тому-то усі великі математики з захопленням висказуються про свої математичні досліди, а богато споміж математиків і астрономів було рівночасно ніжними поетами; тому то не диво, що Дедекінд вищі комплекси чисел назвав ідеалами. Але й не-математики, що стрінулися з математичними дослідами, з ентузіязмом говорять про цю науку. Великий Кант, великий Гете є ентузіястами математики. Шіллер у вірші про Архімеда зве її божеською, а поет німецької романтичної школи Новаліс (*Novalis*) каже: „*Das Leben der Götten ist Mathematik. Reine Mathematik ist Religion. Die Mathematiker sind die einzig Glücklichen. Der Mathematiker ist Enthusiast per se. Ohne Enthursiosmus keine Mathemtik*".

А до того, хто загварантує, чи ті абстрактні досліди не стануть колись важними і конечними в практиці? Коли ірляндський математик Гемільтон (*Hamilton 1805–1865*) створив у половині XIX. ст. теорію чотиророзмірних чисел (кватерніонів), ніхто й не думав, що без тих чисел у виді т. зв. векторового рахунку нинішня фізика не зможе зробити ані одного кроку вперед. Так само теорію автоморфних функцій приноровив Кляйн до кружал і гіроскопів, тих важних приладів рівноваги в сучасних кораблях.

А ще цікавіші річи каже нам геометрія. Великий Евклід, творячи свої безсмертні елементи, опер їх на цілім ряді т. зв. постулятів, очевидних правд. Та між тими постулятами є один (пятий), що вже самому Евклідові спричиняв деякі трудноші. Це т. зв. постулят рівнобіжних ліній, який нині подаємо у тій формі, що через одну точку, яка лежить поза даною простою, можна повести одну і лиш одну таку просту, яка з тамтою ніколи не перетнеться як далеко її продовжатиб. Це т. зв. рівнобіжна лінія. З того постуляту виходить цілий ряд тверджень, як напр. що сума кутів у кожнім трикутнику є рівна двом прямим кутам (180°), одним словом на тім постуляті оперта ціла т. зв. евклідова геометрія, та, якої вчимося донині в школі. Та цей постулят не є так сам з себе ясний і конечний; і тому через усі часи математики аж до єзуїта Сакхерія (*Saccheri* XVIII. вік) старалися на всякі способи доказати його конечність для геометрії і його правдивість — однак безуспішно. Щойно в XIX. ст. великий Ґаусс перший висловив погляд, що цей постулят в геометрії не є безумовно потрібний і що можна побудувати геометрію, в якій він не обовязував би. Незалежно від Ґаусса великий російський математик Лобачевський, професор університету в Казані (1793–1856) і мадярський математик Боляй (*Balyai*) побудували т. зв. неевклідову геометрію, де через одну точку можна повести більше рівнобіжних, де сума кутів у трикутнику є все менша як два кути прямі і т. д. Рівночасно Ріманн показав, що можна построїти ще другий рід неевклідової ґеометрії, де нема рівнобіжних ліній і де сума кутів у трикутнику є все більша як два прямі кути. Ті дві неевклідові геометрії є так само правдиві і строгі, як звичайна евклідова *). Котра саме є правдива, досвід не покаже цього; найвірніші поміри ніколи не дадуть суми кутів у трикутнику рівної двом прямим кутам тому, що наші прилади не є ідеально вірні, а також тому, що наші поміри відбуваються на землі, яка є в дійсности кулею. Ми придержуємося евклідової ґеометрії лише тому, бо вона з усіх геометрій є найпростіша. Вже італійський математик Бельтрамі (*Beltrami*), а опісля Кляйн виказали, що геометрії Лобачевського і Рімана мають приноровлення на деяких кривих поверхнях, а із пр. геометрія Рімана на кулі, а її істнування звязане з т. зв. кривою простору. В геометрії евклідовій (або, як Кляйн каже, параболічній) кривина є зеро, тоб то простір є плоский, в геометрії Лобачевського (гіперболічній) є все відемна, в Рімана (еліптичній) додатна. Видавалось би, що все те забавка та фантазія; та прийшов Айнштайн (*Einstein*) і на основі теорії зглядности виказав, що наш простір є по всякій імовірности кривий, але без еліптичний. Він є скінчений, але безмежний, подібно як скінченою і безмежною є куля. З цього виходить цікавий висновок, коли простір є скінчений, то проміні світла не можуть іти в просторі прямолінійно без кінця — їх дорога мусить закривлюватися і по якімсь часі завертати назад. Тому не виключене, що богато з тих звізд, що їх бачимо, є тільки відбиткою інших звізд, а не виключене навіть, що наше сонце має якесь протисонце, що є його відбиткою

*) пр. Гільберт, построїв т. зв. неархімедову геометрію, де не обовязує засада тяглости і є вона так само льоґічна і строга.

Японія готовиться до війни.

Японія виповість війну більшовикам. — Мобілізація Японії. — Стан облоги в Манджурії. — Відповідь на ноту великих держав. — Бої.

Берлін, 13. квітня 1927.

Тутешні часописи містять телеграми з Токіо про рішення японського уряду в справі негайного виповідження війни кантонському урядові і СРСР., колиб південна армія ввійшла до якоїнебудь японської концесії в Китаю. Японський уряд не думає вже більше толерувати провокацій і погроз кантонського уряду. Японія передбачує збройний виступ СРСР. проти Китаю і в такім випадку стане по стороні своїх жовтих братів і виповість війну СРСР. Японський уряд відноситься прихильно до китайського національного руху, але ніколи не дозволить, щоби нищено майно японських горожан у Китаю, вбивано і калічено безборонне японське населення в тім краю.

Льондон, 13. квітня 1927.

Японія переводить загальну мобілізацію. Є чутки, що Японія вишле одну армію до Монголії проти СРСР, а другу до Ганкоу проти кантонців. Японська адміраліція видала приказ, щоби 4 торпедовці відплили до Порт Артура. „Дейли Тел." повідомляє, що японська фльота заняла воєнну пристань у Ганкоу.

Льондон, 13. квітня 1927.

Радіотелеграма з Токіо повідомляє, що пекінський уряд проголосив стан облоги в Манджурії, тому що більшовики зібрали богато війська на терені сх. Сибіри.

Агенція Райтера повідомляє, що кантонський міністр закорд. справ Чен відповість на ноту 5 великих держав у справі подій у Нанкіні, висилаючи кождій державі окрему ноту. Держави, котрих воєнні кораблі приневолені були до бомбардування, одержать ноту, яка вимінатиме справу насильств, заподіяних нац. військами, а обвинувачуватиме, що їх кораблі без причини знищили бомбардуванням богато домів ціл, людей і спричинили смерть спокійних мешканців. Франція і Італія одержать ноту зі згодою заплатити відшкодування за втрати, які потерпіли горожани тих держав у Нанкіні. Нота до Японії буде також у примирюючім тоні. Це можна вважати спробою зробити незгоду між Англією і Злуч. Державами. Ноти будуть оголошені мабуть в пятницю.

Льондон, 13. квітня 1927.

Армія військового губернатора в Шанґаю сконцентрована в Пу-Коу над Блакитною Рікою. Літаки тої армії бомбардували Нанкін. Війська ген. Шун-Шуан-Фенга є біля Ши-Кіангу, на лівім березі Блакитної Ріки. Залізниця Шанґай-Нанкін є ще в руках кантонців.

Марш. Сун полонив 5.000 кантонців. Тому, що між ними були вояки, які перше належали до його армії, на приказ маршала всіх їх без вимку розстріляно.

Сойм збереться в травні?

Варшава, 13. квітня 1927.

Справа скликання надзвичайної соймової сесії досі неустійнена. Спочатку говорили, що сойм збереться після свят, тепер є чутки, що сойм буде скликаний щойно з кінцем травня. Сойм скликано би щойно після виборів до м. варш. ради, щоб уряд міг мати оцінку настроїв суспільности. В уряді не обговорювано ще справи скликання сойму. Можливо, що з кінцем травня скличуть сойм, щоби полагодити справу закорд. позички, самоврядних законів і закону про збори.

Справа закордонної позички.

Варшава, 13. квітня 1927.

Віцепрезидент Банку Польського Млинарський після повороту з Парижа конферував з віцепрем. Бартелем, мін. скарбу Чеховичем і през. Банку Польського Карпінським. Президент Мосцицький на 2-годинній конференції з віцепрем. Бартелем обговорював справу позички. Польські часописи впевняють, що справа позички по святах рушить із місця...

Мілітаризація державної поліції.

Варшава, 13. квітня 1927.

В міністерстві внутрішних справ розглядають знову проект мілітаризації державної поліції, приготований головною її командою. Проект передбачує вишколення поліції до евентуальної служби військової, особливо до війни протиґазової.

Димісія уряду Вальдемараса.

Розвязання сойму.

Берлін, 13. квітня 1927.

На вчорашнім засіданні ковенського сойму висловлено недовіря для уряду Вальдемараса 43 голосами проти 30 голосів правиці. Тому премієр вніс димісію цілого уряду, але передтим підписав іще декрет президента республики про розвязання сойму. Сподіються, що буде запроваджена військова диктатура. Мін. війни полк. Меркіс утворить кабінет скрайної правиці.

Наглий суд у Будапешті.

Будапешт, 13. квітня 1927.

Почався тут перед наглим судом процес проти бувш. більшовицького комісаря Золтана Санта, що тому кілька місяців вернув на Мадярщину, щоби знову зачати комуністичну агітацію. Крім Санта засіло ще 20 інших обвинувачених. Другого дня розправи трибунал признав себе некомпетентним і переказав справу звичайному судові.

Масарик у Палестині.

Єрусалим, 13. квітня 1927.

Президент Ч. С. Р. Масарик перебуває від кількох днів у Палестині, де є гостем сіоністичної екзекутиви. Витають його ентузіястично всі круги населення, особливож жиди з Чехословаччини і Мадярщини. Масарик відвідав м. ін. жидівський університет і всі поважніші жидівські інституції.

Біржа.

Курс доляра 8·92 і пів.

Накінець ще один приклад. Ми обертаємося в трирозмірнім просторі, що має довжину, ширину і висоту. Однак математика силою узагальнення побудувала чотиро- і більше-розмірну геометрію як концепцію чисто умову без огляду на можливість екзистенції таких просторів. І ось прийшов німецький математик у Гетінгені Мінковський і виказав, що наш світ є в дійсности чотиророзмірний, бо четвертим розміром є час. Кожний прояв руху, ціль життя відбувається на т. зв. простірночасових лініях, (*Weltlinie*), кожній події відповідає, простірночасова точка (*Raumzeitpunkt*). Ще дальше ідуть швайцарський математик Бейль (*Weyl*) і англійський астроном Еддінгтон (*Eddington*), які кажуть, що до повного зрозуміння істоти матерії треба концепції пятирозмірного простору. Які з того висновки слід би робити, тут згадувати не місце *).

З усього, що я вище сказав, видно, як глибоко входить математика в культуру людини та ціле її життя. Тому — хоч математика не дається спопуляризувати — треба подбати про те, щоби нею загал заінтересувати, а для тих, що її хотять пізнати, треба її зробити по змозі приступною. Та це може зробити тільки такий математик, що є не лише математиком з іскрою Божою, але рівночасно і добрим педагогом. Бо лиш під оком правдивого педагога математика адепт математики набере до неї довіря, поборе легко трудноці математичної символіки і побачить перед собою ідеальний світ, осяяний сонцем правди і величи. І тоді щойно перестане математика бути для нього лиш збором понурих гієрогліфів, що не промовляють ані до душі ані до серця, як це несправедливо сказав раз в Літер. Науковім Вістнику один з померших уже наших письменників. Лихий учитель зневірить учеників, знеохотить їх до цеї величавої науки, так що такому учителеві можна би порадити, щоби не мучив інших і не профанував математики. І тому мені все перед очима великий математик і великий педагог Кляйн, його виклади повні поезії, краси і чару слова, що стягали адептів знання з усіх кінців світа, навіть з далекої Азії. Бо цей учений мав у собі ту іскру Божу, яку мало хто має!

Ось і кінчу мою промову з тим бажанням, щоби у нас на Україні зростали ряди математиків і то не лиш таких, що творчим духом посувають поступ науки вперед, але і педагогів-математиків, що своєю любовію до тієї цариці наук розбудять до неї інтерес серед широких кругів молоді і суспільности.

*) Англійський математик *Pearson* думає, що народження, життя і смерть не що інше як перехід тіла з четвертого розміру через трирозмірний простір.

НОВИНКИ.

— **Нові постанови в театрі Стадника.** На днях приїдуть до Львова на кілька вистав театр під управою дир. Йосипа Стадника, що виставить такі нові в нашому репертуарі песи: „Поворот" (Війна по війні), комедію Роберта де Флерс і Франс де Кроссе: „Кохання", песу віденського письменника Вільдганса: „Найкращі очі в світі", французьку песу Сармана в перекладі д-ра М. Рудницького; оперетки „Орлов" і „Кльо-Кльо". Перша вистава „Орлова" відбудеться в неділю 17. ц. м. в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка, а дальші в салі „Багателі" при вул. Рейтана.

— **Вирішення музичного конкурсу.** На музичний конкурс, розписаний Т-вом „Львівський Боян" з речинцем до 31. грудня 1926, наспіло загалом 7 творів від 5 авторів під такими моттами: „На шляху поступу ми лиш каменярі" (два твори), „Суміні ідем", „Акрополіс", „Галочка", „На могилах" і „Осінь" (два твори). Конкурсове жюрі в складі д-ра Ф. Колесси, о. И. Кишакевича, д-ра М. Волошина, д-ра С. Людкевича і дир. В. Барвінського — після точного провірення творів і по вичерпуючій дискусії, на засіданні дня 6. квітня 1927 рішило тільки одному із надісланих творів признати 2-гу премію, а саме мішхорові *a capella* п. з. „Галочка", якого автором є, як виявилося, після розкриття коверти, п. Нестор Нижанковський з Праги. З інших творів (з яких деякі вже з причини надто малого обєму не могли бути нагороджені) жюрі рішило вирізнити, як інтересніші змістом і поправніші формою, дві хорові композиції з фортепяном: „Пісня будучини" і „Розрада", надіслані під моттом: „На шляху поступу...", як рівнож до певної міри вдоволяючу „Ніч" (мотто: „Акрополіс") та під деякими умовами за евент. згодою авторів поручити їх до виконання нашим хорам. Автори ненагороджених творів можуть відобрати свої рукописи у голови Т-ва „Львівський Боян" п. И. Доманика, вул. Руська 20, згл. подати свої адреси для відіслання їм їх творів.

— **Нові марки Франка.** Нам прислано з Коломиї три зразки нових марок Франка в трьох ріжних барвах: бронзовий, блакитний і червоний. Під портретом Франка напис: Іван Франко 1856—1916. Образи Франка на цих марках представляють поета в молодшому віці. Бронзові марки коштують по 10 сот., блакитні по 15, червоні по 20. В одному аркуші є 49 штук. Марки вийшли мабуть накладом сина пок. Франка Петра, що часть доходу з розпродажі цих марок призначує на будову памятника поета. Скільки їде вийшли ці марки, не знаємо.

— **Новий судовий перекладчик.** Д-ра Володимира Безушка, учителя учительської семинарії в Стрию, затвердив апеляційний суд у Львові постійним перекладчиком англійської мови.

— **З польських кривд.** „Ілюстровани Курєр Цодзєнни" бідкає над тим, що деякі римо-кат. свята в Польщі скасовано, а в такі самі свята гр.-кат. обряду шкільна молодь утраквістичних шкіл є вільна від науки. Нечувана польська кривда в тому, що діти римо-кат. обряду в т. зв. утраквістичних школах (кілько тих дітей є? — Ред.) примушені в такі дні сидіти дома. Ось до яких абсурдів доводить „брак єдноліт осці в дзяланю"! — кінчить краківський орган свої „тожке жале". Справді — небувала польська кривда!

— **За богато кандидатів до премії.** Польська преса розписується вже про те, хто дістане нагороду в сумі 5.000 зол., визначену львівським воєвідством за викриття убийника, згл. убийників кур. Собінського. До цієї нагороди має тепер претенсії аж кілька осіб, у першій мірі шофер, що нібито пізнав убийника в особі Атаманчука. Крім тої урядової нагороди є ще премія в сумі 1000 зол., визначена одним польським щоденником у Львові.

— **Вільна світова посада.** Американська преса, а за нею европейська шукає силоміць наслідника Каруза, короля тенорів. Розписана недавно анкета в Америці: хто гідний заняти це місце? дала аж три ріжні відповіди — Джов Мек Кормак, Едвард Джонсон і Тіто Шіпа. Два перші перекидаються цією почестю, мов джентельмени мячиком, упевняючи репортерів, що „тамтой" є таки більший тенор. Ми не лише не чули з них ні одного, але навіть не чули про них, тому рішаємо справу так: найбільшого тенора в світі тепер нема. Але навіть всі ті великі, що є, одержують за вечір такі королівські гонорарі, що вже й не потрібують королівського титулу. А коли вже має бути король між тенорами, лишім його жіноцтву, яке гине за тенорами, а собі лишім якийсь поважніший голос і більше королівський, такий, як має Шаляпін, який не має суперників.

— **Два філятелісти.** Редакція французького журналу „Еко де ля Темброльожі" заспокоює цікавість тих, що хотіли би знати, скільки є усіх зразків марок: 53.727. Є що збирати!

— **Незвичайне кіно.** Цього року Льондон матиме нових 20 кін, зовсім нового типу: при них будуть салі до танцю, ресторани і чайні. Всі вони разом поміщать 52.841.

— **Смертність мужчин.** З недавнього конгресу для сексуальних дослідів довідуємось цікаві цифри про вік смертности: імовірність смерти мужчин є більша як у жінок на 15·2 проц. у віці від 40 літ, на 27·2 проц. від 41 літ, на 25 проц. від 42 літ, на 35·5 проц. від 44 літ, на 36·7 проц. від 45 літ, на 40·8 проц. від 49 літ. Бачимо, що т. зв. небезпечний вік для жінки між 40 і 50 р. життя є головно небезпечний для мужчин. Перевага, яку дає природа мужчинам, видаючи їх більше на світ, щезає постійно при щораз більшій смертности мужчин у пізнішім віці.

— **З хроніки самоубийств.** 19-літній Иосиф Бутик, будівельний помічник, замешкалий при вул. Львівських Дітей 22 повісився з невідомої причини. Тіло самоубийника відставлено до інституту судової медицини.

— **Винахідчивість XX віку.** Один з найбільших льондонських готелів завів уліпшення, яке певне наслідуватимуть скрізь. Кожна кімната в ньому має три електричні гудзики: червоний, зелений і жовтий, якими можна покликати кельнера, служачого або служницю. Від одного потисненого гудзика запалюються одночасно чотири лямпки (замість дзвінків) такогож коліру в чотирьох місцях: над дверима кімнати, на кінці коридору, в кімнаті дотичного служачого і в бюрі портієра, який може кожної хвилини перевірити, чи поклик виконаний. Коли служачий зявляється, лямпки гаснуть.

— **Мобілізація жіноцтва.** Французький парлямент приняв закон (який жде лише на затвердження сенату), що на випадок війни жіноцтво підпадає під загальну мобілізацію нарівні з мущинами. Ясно, що не на фронті і не із зброєю в руках, а в глибокім запіллі „для вдержання господарського та морального ладу в краю". Цей закон змобілізував французьке жіноцтво вже нині проти мущин, які зважились накинути на їх шию нове ярмо, не питаючись ні слова про їх згоду. Французькі жінки не мають досі навіть виборчого права і мусять ще впасти новою жертвою мужеської політики, яка кінчиться завсіди війною? У Франції загуло. Тепер французькі жінки готові таки добитись рівноправности, щоб тільки добровільно голосувати за законом, який є послідовним результатом оборонної акції краю, що на випадок війни має за мало мущин.

— **За шахове мистецтво.** Імпресаріо Капабльянки, вдоволений наслідком останніх шахових змагань у Ню-Йорку, приготовляє нову світову зустріч шахових головачів у 1928 р., знову в Ню-Йорку. Щоб заохотити й таких, які не рахують на першу нагороду, нові змагання матимуть нагороди: 1000, 800, 600, 400 і 200 дол., а крім цього по 50 дол. за кожну виграну. Крім цьогорічних учасників: Капабльянки, Альохіна, Немцовича, Відмара, Шпільмана та Маршаля, одержать запрошення ще такі шахісти: д-р Тараш (Німеччина), Реті (Чехословаччина), Колле (Бельгія), Ейтс (Англія), Боголюбов (колись Україна, тепер СРСР), Рубінштайн (Польща), Мароці (Югославія), Куве (Голяндія), Ґрюнфельд (Австрія), д-р Тартаковер (колись Україна, тепер Австрія) Тшепюрка (Польща) і Едвард Ляскер (Америка). В цьому спиську бракує знову світового мистця, найбільше небезпечного суперника Капабльянки — д-ра Емануеля Ляскера. Капабльянка перед цими змаганнями гратиме ще особисто з Альохіном у Буенос Айресі і ще цього року збирає одну світову партію в своїм родиннім місці Гавані, де само підсоння дає йому перевагу над іншими, що не звикли до тропіків.

— **Ріжні рекорди.** У Відні на протязі мин. року 20.000 осіб зголосило судово своє банкротство і присягнуло. Коли тільки половина між ними є чесних, то й це рекорд! — Англійський міністр почт, телеграфів і телефонів забув, що не заплатив довгу 5 шилінгів за вживання свого телефону. Коли цей факт став прилюдно відомий, преса мусіла взяти його добре в оборону, доказуючи його „розсіяність". — У Найнкірхен місцеві комуністи поставили при виборах свого кандидата, що важить тільки 120 кільо. — В Мостарі (Герцеговина) двоє дітей наслідком „еспанки" спали без просипу 15 і 23 днів, після цього померли. — Диригент оркестри одного льондонського готелю „Мейфер" з гордим іменням Берт Амброзе, одержує річно 10.000 фунт. шт. плати.

— **Світова вічнина.** У каліфорнійській обсерваторії відкрили 3-го ц. м. комету, яка найближче підійде до нашої землі 27-го червня. — В льондонськім біольогічнім інституті роблять цікаві досліди над заціпленням стану смерти і межи вводять їх у ... — У Ню-Йорку помер ... їх оживляють ... скромний, тихий купець у 72 р. життя ... продавець „спеціального" Девіт, відомий як ... 53 міл. дол. майна, яке ... „Постей" зашивали між 14 кревняків ... буде роздїлене ... залізничого шляху між ... чалась будова ...

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Пан! що задумує закупити найліпші і найдешевші презервативи, французькі або мексиканські болони повинен негайно жадати 3 взори разом з цінником за зол. 1·20 в значках, тузин зол. 4 6 9 і 12. — Висилка почт. під ком дискр. **Парфумерія С. ФЕДЕРА Львів, Сикстуська 7.**
1764 8-10

Годинники прецізійно направляє дешево продає **Домбровскі — Розмаровскі** ЛЬВІВ, (Готель Жоржа) Академічна 2

Цінник лікерів, вин, горілок і делікатесів „АТЛЯСА" Львів Ринок 45

Вина угорські

	зол.
1 бут. Hegyalai ó Bor (Borger Tokai)	6·—
1 „ Токайське Szamorodner (Andreas Csajka Tokaj)	5·—
	5·—
1 „ Badacsonyi (Palugyay)	3·—
Пів бут. Chateau	5·—
„ літ. Токайські Szamorodner (Palugyay)	
„ „ Samorodni ó Bor лічничі з 1911 р. (Borger)	8·—
„ „ Токай Aszu Bor лічничі (Borger)	9·—

Вина австрійські

1 бут. Prälatenwein (Leibenfrost)	6·—

Вина французькі

1 бут. Haut Sauternes (Clossmann)	7·50
1 „ Barsac	7·50
1 „ Graves Superieur	5·—
1 „ Chablis Premier (Guichard Potheret)	7·—

	зол.
1 бут. Gruand Lacost (Will Tourner	8·—

Вина італійські

1 бут. Wermouth Cinzano (Torino)	7·—

Вина еспанські

1 бут. Маляга темна Scholz Hermannos	9·—
1 бут. Перла Адріятику	7·—

Меди

1 бут. Мід a la Malaga Medicinal старий	4·50

Cognac французький

1 бут. V. O. „Martel"	по найнищих цінах
½ літр. V. O. „Martel"	по найнищих цінах
1 бут. V. S. O. P. „Martel"	по найнищих цінах
Пів бут. V. S. O. P. „	по найнищих цінах

	зол.
1 бут. V. O. (Hennessy)	30·—
1 бут. X. O. „	39·—
½ бут. Select (Z. Prunier)	16·50
¼ літр. „ „	6·—

Шампан французький

1 літр. Cordon Vert (G. H. Mumm)	35·—
Пів літр. „ „	20·—

Лікери закордонні і краєві

Пів літри „Izarra" лікер французький	14·50
1 „ Яжембяк Іздебнік	18·—
1 бут. лікер голяндський Bolsa	17·—
Пів „ „ „	9·50

Руми і араки

1 бут. Арак франц. (Sadet)	8·—
6/10 бут. Рум Ямайка 74%, ориг. англійський (Lamp & Sohn)	13·—

Цінні поручення Вп. П. полагоджуємо негайно.

Дві комнати з кухнею близько трамваю за двоіятиччинщом або іншими услівями, негайно пошукую С. М. 1955 1-2

Абсольвент загр. торг. акад. і практикою, пошукує посади українського, нім. польськ. і чеськ. кореспондента, або книговодчика у промисл. підприємстві чи кооперативі. Зголошення до „Діла" під „Надія". 1939

Пошукую жінки старшої до догляду хорої особи в Торгановичах коло Самбора. Зголоситися негайно до о. И. Яворського в Лучинцях, о. п. Рогатин. 1956 1-2

Туркестаном і Сибірею, який має йти від Пішпек (тепер зветься „Фрунзе") до Семипалятинська; шлях з бічними лініями матиме 1843 км. Мета: виміна сибірського збіжа на бавовну з середньої Азії. — В Ленінграді оснували товариство для підбігунових дослідів літаками; перша експедиція вже ладиться на Цепеліні, який позичив д-р Еккенер; дальші ждуть на власні воздушні машини.

— **Загальні збори** „Українського Товариства Допомоги Емігрантам з України" у Львові відбудуться в неділю 17. квітня ц. р. в 9. год. передпол. в „Українській Бесіді" (Народний Дім, вул. Рутовського ч. 22). Колиб в означеному часі не явилося вимагане число членів, то без огляду на скількість присутніх ті самі Збори відбудуться годину пізніше з правом рішення й вибору. — **Управа**.

ЕЛЄҐАНТ

Паста до обуви

Французька маса

паста до підлоги

Жадайте і уживайте лише своєрідні вироби

1948 2—4

О. Левицької і С-ки

Львів, Кордецького 51.

Святочні желання наймиліпші є тоді, коли є переслані на прегарних картках в чотирох взорах, змальованих арт. мал. Ол. Куриласом, виданих заграницею Комітетом Допомоги вдовам і сиротам по священиках, які появилися в розпродажі цими днями. За картками звертатися до Комітету, вул. Домініканська ч. 11.

З музики.

Свято Бетовена у Львові.

Завдяки невсипущій енергії директора Музичного Інституту ім. Миколи Лисенка, п. Василя Барвінського, спромігся й український Львів на ювилейний концерт у честь Бетовена в 100-ліття його смерти. Спромігся на таке свято, на яке його тільки стало в нинішніх більш ніж невідрадних обставинах нашого культурно-мистецького животіння по цім боці прірви. Всеж таки, не зважаючи на ці обставини, концерт-свято треба вважати гідним, достойним памяти геніяльного мистця тонів, якому не була чужа українська пісня, якої мельодія нераз пробивається в його безсмертних творах.

Концерт започаткував короткою промовою дир. В. Барвінський, подавши в найзагальніших рисах основні елементи творчости Бетовена і головні напрямні його мистецької діяльности. Закінчив згадкою про звязок Бетовена з українською піснею-завдяки українському гетьманичеві Андрієві Розумовському, колишньому амбасадорові царя Олександра у Відні.

Після того п-а О. Левицька і пп. Р. Криштальський та П. Пшеничка відіграли Тріо *D-dur op. 70 Nr. 1*, на фортепян, скрипку і віольончельо. Музикальний Львів п. Криштальського вже знає, зате вперше почули ми тут на концертовій естраді п-у О. Левицьку і п. П. Пшеничку, що високомистецькою грою причинилися в значній мірі до успіху того вечера. Ця точка подобалася взагалі чи не найбільше з цілої програми. Маймож надію, що ще нераз доведеться нам почути цю талановиту, молоду трійцю.

З черги відспівала чотирі невеликі, дуже добре підібрані любовні пісні Бетовена п-а О. Пясецька. Голос нашої співачки може не надто великий, зате дуже милий, мягкий і вирівнаний. Співала вміло і з великою інтелігенцією, інтерпретувала поодинокі слова дуже добре. Німецька вимова п-и Пясецької — без найменшого заміту.

По павзі відіграла п-а О. Левицька Бетовенівську сонату на фортепян *d-moll op. 32 Nr. 2* і 32 варіяції *c-moll*. Львівська українська публика з зацікавленням слідила гру нашої піяністки, що має вже за собою поважні успіхи на чужині. Доказом признання для таланту і праці артистки були ті горячі оплески, що посипалися після скінчення її точки. І справді п-а Левицька грає з великим чуттям, мягко й ніжно, чим викликує такийже ніжний, повний глибокого чару настрій на салі. Будемож надіятися, що в короткому часі почуємо її у Львові на її власному концерті.

На закінчення цього вечера виконали пп. Т. Шухевич і Е. Перфецький сонату Бетовена *g-dur op. 30 Nr. 3*, в якій є немало українських мотивів. Оба талановиті виконавці надто відомі нашій громаді, щоби про їх гру треба було розписуватися ширше. Зазначимо тільки, що їх виступ був справді гідним завершенням цілого вдатного свята.

На концерті явилася добірна публика, що заповнила майже вщерть цілу салю. Жаль тільки, що деякі, особливо молодші, учасники (ці) свята не в силі були позбутися крайно некультурної нашої звички, що покутує по всіх концертах і виставах у Львові, а саме завзятої конверзації саме в часі виконування концертової програми. „З цією поганою, нечуваною в культурному світі звичкою слід нам уже раз покінчити. На конверзацію доволі часу підчас поодиноких павз. У часі виконування поодиноких точок мусить панувати на салі скуплення і тишина.

(ім.)

З судової салі.

„За образу польської армії.

Ще дня 25. X. 1925 р. вихованиці С. С. Василіянок у Кудринцях під проводом сестри Емілії Присляк, яка вже померла, і сестри Аркадії Варениця давали в читальні „Просвіти" в Михайлівці аматорську виставку під заг. „Св. Аккелина". З метою зобразити римського жовніра, який знущається над християнами, позичено в команданта пограничної сторожі мундур польського жовніра, в якому виступала на сцені одна вихованиця. Наслідком донесення держ. поліції і прилучення до карного поступовання міністра військових справ обвинувачено сестру Аркадію Варениця за переступлення з § 491 к. з. і артикулу V. зак. з 17. грудня 1862 В. З. Д. 8/63. Суд повітовий у Мельниці узнав її винною закинених проступків і засудив її на 2 місяці арешту з заміною на гривну в квоті 400 зол. Вирок повітового суду в Мельниці з дня 22. лютого 1927 р. ч. У. 115/27. затвердив також відкличний суд у Чорткові в дні 7. квітня 1927 р. Обвинувачену боронили, мимоходом кажучи, як у першій, так і в другій інстанції адвокати жиди, хоч і в Мельниці і в Чорткові є адвокати українці.

З огляду на специфічний кольорит цеї справи подаємо деякі місця з вироку. А саме суд у Мельниці прийшов до переконання, що сестра А. Варениця, як режисерка вистави „Св. Аккелина", убравши дівчину, що грала ролю римського ката, в мундур польського жовніра, наразила тим польську армію на прилюдне посміховище і закинула їй погірдливі прикмети. До того підчас тої вистави співано нібито пісні, яких змістом було те, що Україна тепер у неволі, що на її землі панують вороги, яким українці, сини козаків, нині служать, але не спічнуть так довго, поки не викинуть ворогів і не увільнять України з неволі. Ці обставини потвердили свідки Роберт Мазуркевич і Ян Корпарка, постерункові поліції, а також Ілько Сухий і Микола Сухий.

Обвинувачена боронилася тим, що ката убрано в такий мундур, який можна було дістати, без наміру образити польську армію. Режісеркою вистави була не вона, а нині покійна сестра Емілія Присляк. Обвинувачена дириґувала тільки хором. Інкримінована пісня про те, що Україна в неволі і т. д., це найзвичайніша патріотично-релігійна пісня, яких друкувалося і друкується богато на сторінках діточого часопису „Наш Приятель". Пісня, що її співано того вечера, взята з „Нашого Приятеля", ч. 3. за березень 1922 р. і в ній абсолютно нема того, що закидає акт обвинувачення.

Як сказано вже вище, суд не прихилився до оборони обвинуваченої, не признав також справи передавненою, хоч від часу тої події минуло півтора року. Одинока облекшуюча обставина, яку признано, це те, що обв. А. Варениця не була ще зовсім карана. Таким чином обвинувачену засуджено на 2 місяці, згл. на 400 зол. кари.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

Ганс Гайц Еверс: БІСНУВАТІ. Збірка оповідань. З німецької мови та з передмовою Івана Кедрина. Зміст: Павук. Ледова царівна. Серця королів. Помідоровий сос. Сповідь помаранчевого дерева. Мамальоа. Блакитні індіяне. В-во „Горицвіт". Стрий, 1927, ст. 184.

ЖУРНАЛИ:

„СВІТ" ч. 7. Зміст І. Квасниця: Українському робітникові пера. С. Черкасенко: Поезії. И. Кастнер: Мобілізація. М. П.: Парляментарна репрезентація Закарпатської України. О. О.: З життя Бетовена. Остап Вишня: Як я рибу ловив. І. Німчук: Конференція збирачів України у Відні. Мих. Рудницький: Мультатулі. Олександер Вольта. В огні. Скло із кременя. Ґіна Кавс: Трагедія розвитку дівчат. Д. К-ий: Рефлексія. Небезпечні метеорити. Диво природи. Скільки варта людина? Найстарший часопис. Найкращі книжки за 1926 р. Нові книжки й журнали. Ілля Еренбург: Неймовірні історії. Веселий куток. Загадки. — Ілюстрації: Оселя українських робітників пера (проект. С. Тимошенка). С. Черкасенко. Парляментарна репрезентація Закарпатської України. Людвік ван Бетовен. Памятник Бетовенові у Відні. Вид міста Бірні в Африці. Конференція збирачів України у Відні. О. Коверко: Плоскорізьба дир. М. Заячківського. Халіда Едіб. Землетрус у Югославії. Долина Пруту в Ямні. Аматорський гурток у Белелуї. На Далекому Сході (2 ілюстр.)

PROMETHEE. Organe de défense nationale des peuples du Caucase et de l'Ukraine Revue mensuelle. Paris Nr. 5. (березень 1927).

ОПОВІСТКИ.

Служачого, до обслуги готелевих гостей літ 20—35, замешкалого у Львові, прийме „Народня Гостинниця". Зголошуватися в канцелярії Дирекції між год. 5—7 вечером вул. Косцюшки ч. 1. 1958 1—3

„OLKA" Спеціяльний маґазин панчохових виробів, набувши корисно велику партію **ПАНЧІХ**, рукавичок і скарпиток, продає їх по небувало низьких цінах. 1836 6-15 **РИНОК 35** біля Нар. Торговлі.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956112-1

8 ЗОЛ. коштує годинник анкер швайцарський у Мандля, вул. Коперника 14. 1773 3—7

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма Іван Сельтенрайх Львів, Марійська пл. ч. 5. 1873а) 3-10

МАШИНИ до писання першорядних систем, нові і ужинані з письмом українським і польським, оказійно продає Ю. Ломаґа, Сенкевича 9, тел. 28—70. 1883 4-10

КАМЕНИЦЯ двоповерхова, соняшна, перестанок трамваю, 6.000 дол. Вілля 3 комнат господарські будинки, 4½ морґи городу, периферії Львова, продасть Скоморовський Хорушина 10., Телефон 16-72. 1950 2—3

ФОРТЕПЯН *Bösendorfera, Ehrbara, Förstera* з англійською механікою, пiаніна на ріжні ціни продає, купує, міняє готівкою: Ганак, вул. Пілсудського 21. I. поверх. 1928 4—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає

Специяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

1878 Пересвітлення Рентґеном. 6-25

Телефон 834.

КРИНИЦЯ **Пансіонат „ЗДЗІСЛАВА"** біля нових лазничок, поручає від 1. мая соняшні комнати, вибагливий харч — на бажання дієтетичний. — Зголошення до 1. мая **Віттлінова, Львів, Зиблікевича 16.**, між 3—5. Тел. 34—91. 1891 2-4

ІНСТИТУТ DE BEAUTE перший фризєрсько-перукарський сальон для Пань. Чесання, ондульовання і водна ондуляція, масажі електричні лиця, стриження волосся *a la garçon*, геннoвання волосся у всіх колірах. Випоз. перук на маскаради. **Львів, Личаківська 19.** Позір на фірму! 1990 1-4

Позір! Позір! Позір! АМАТОРСЬКІ ГУРТКИ — ПОЗІР!

На великодний сезон поручаємо нову театральну пєсу п. з. **„ГАІВКИ"**, сценічна картина на 1 дію.

Досі не було такої пєси, та наші театри не мали що грати на Великдень, аж оце в-во „Русалка" випустило в світ пєсу „Гаівки", яка підходить до великодного сезону так, як „Вифлеємська Ніч" до Різдва. Акція до сліз зі зворушуючих, та за місцями сумна, а все таки погідна і ясна як погідним і ясним є весняне сонце.

„ГАІВКИ" пєса на 1. дію, коштує 1 зол. 20 сот., з почтою 1·35, за післяплатою 2·35, тому не замовляти за післяплатою а прислати з гори 1·35.

Одночасно поручаємо великодні листівки з написом: „ХРИСТОС ВОСКРЕС". Гр. Гануляк 1901 1—

Адреса для замовлень: Гр. Гануляк, Львів, вул. Куркова ч. 11.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.